

Kronikk

En investering i dyrevelferd

*Geir Næss, høyskolelektor, HiNT og
Hans Kristian Hansen,
forskningstekniker, HiNT*

Stortinget vedtok i 2004 at norske melkekyr skal slippes fri.

Landbruket fikk 20 år på seg, og innen 2024 skal Dagros slippes løs fra båsen, og oppstalles i løsdriftsfjøs. 20 år er kanskje lang tid, men når det er 13.800 melkebruk her til lands, og knapt 1 av 5 besetninger i dag har løsdrift, kommer tida godt med.

Prosjektet "Løsdrift for storfe" har beregnet at investeringsbehovet for omlegging til løsdrift i melkeproduksjonen her i landet ligger på 20-25 milliarder kroner. Løsdrift for melkekyr har gjerne vært knyttet til de største besetningene. Det er også noe av årsaken til at vi her i landet har en relativt lav andel løsdriftsfjøs sammenlignet med mange andre Nord-Europeiske land. Siden år 2000 har det likevel vært en stor økning i byggeaktiviteten, og det er spesielt i samdrifter at vi har sett nye driftsbygninger. På tross av dette må byggetakten økes betydelig dersom en skal nå målet om løsdrift i norsk melkeproduksjon innen 2024.

Dyrevelferd er et begrep vi hører stadig oftere. Begrepet er ikke klart definert, men det har noe med dyras opplevelse av sitt miljø. Negative opplevelser kan være smerte, frykt og frustrasjon. Muligheter for lek og utøvelse av naturlig atferd er eksempler på positive opplevelser. Nærmiljøet vi tilbyr våre husdyr vil være en viktig del av grunnlaget for dyras opplevelser.

Det er dokumentert at mykere liggeunderlag for melkekyr gir høyere melkeytelse, og vil være en god økonomisk investering. Økt plass til hvert dyr i en fellesbinge gir økt tilvekst som igjen gir bedre økonomisk resultat. Andre ganger kan det være mer uklart hva gevinsten er ved å legge til rette for god dyrevelferd. Ombygging fra båsfjøs til løsdriftsfjøs kan være et eksempel på det. Er det slik at det bare er tiltak som gir umiddelbar økonomisk uttelling for bonden som er gjennomførbare?

Forskningsdagene

Vi vil gjerne tro at vi her til lands ligger helt på toppen når det gjelder god dyrevelferd, og det har vi kanskje rett til å si. I 2002 fikk vi en egen stortingsmelding om dyrehold og dyrevelferd. Løsdrift i svineproduksjonen har vi hatt siden år 2000, og i eggproduksjonen er det frittgående høns i alle nye bygninger. Kalvedødeligheten i Norge er blant den laveste i verden og den omfattende investeringen i automatisk melkesystem (melkerobot) vi ser nå, gir større frihet både for bonden og kua.

Likevel er det rom for forbedringer! En undersøkelse viser at mer enn halvparten av kalvingene skjer utenfor kalvingsbinger. Dette til tross for at det er krav om slike binger for kyr i løsdrift. Norske bønder er opptatt av dyrevelferd, og jobber for at det skal bli stadig bedre. Samtidig er det slik at man venner seg til det som er "vanlig praksis". Det er derfor viktig at dyrevelferd fortsetter å være et sentralt tema i fagmiljøene. Forskningsmiljøene må bidra med å framskaffe kunnskap om kostnadseffektive løsninger som legger til rette for god dyrevelferd. Prosjektet "Løsdrift for storfe" er et bidrag her.

Europa har fått øynene opp for dyrevelferd, skriver fagpressen. God dyrevelferd vil sannsynligvis bli et konkurransefortrinn framover. Foreløpig kan det se ut som om samfunnet etterspør økt dyrevelferd, uten at forbrukerne er villig til å betale for det i form av høyere matpriser. I dyrevernloven heter det at: "det skal farast vel med dyr så dei ikkje lid i utrensmål..." Med økt velstand i samfunnet er det naturlig at vi oppjusterer hva som ligger i begrepet "...i utrensmål".

I Norge kan vi ta oss råd til god dyrevelferd, men vi må alle ta vår del av ansvaret slik at det er mulig å gjennomføre i praksis. God dyrevelferd er helt klart ønsket av både folk og fe. Så vil framtida forhåpentlig vise at investeringer i god dyrevelferd gir et konkurransefortrinn og en positiv økonomisk effekt for det norske husdyrholdet.

(Publisert i Trønder-Avisa den 2.10.08)